

שיחות הר"ן – אות עד

1) שיחות הר"ן – אות עד

בענין התפלה, לפעמים אין להאדם שום התלהבות בהתפלה, וצריכין לעשות לעצמו התלהבות וחמימות ולב בוער להתפלה. כמו למשל שנמצא לפעמים שהאדם עושה לעצמו רגז עד שבא בכעס ונתרגז, כמו שאומרים העולם בלשון אשכנז "ער שניצט זיך איין רגז" ["He creates his own anger"]. כמו כן ממש בקדשה בענין התפלה, צריכים לפעמים לעשות לעצמו רגז, ויעשה לו חמימות ותבערת הלב בדבורי התפלה, אזוי וויא איינר שניצט זיך א רגז, ועל ידי זה יבוא אחר כך באמת להתלהבות וחמימות הלב בהתפלה, ויזכה שיבער לבו להשם יתברך, ויתפלל בהתלהבות גדול.

וכן בענין השמחה, בפרט בשעת התפלה שצריכין שתהיה התפלה בשמחה גדולה וצריכין להכריח עצמו לשמח עצמו בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה ובפרט בשעת התפלה. (וכמובא על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי וכי"1 עין שם).

ואם לפעמים דעתו מבלבל ואינו יכול בשום אופן לשמח עצמו, אז עצתו שיעשה עצמו כאלו הוא שמח, ואף על פי שבתחלה עדין אין השמחה באמת בלב, אף על פיריכו עלידי שיעשה עצמו כאלו הוא שמח, על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה.

ועצה זאת היא עצה גדולה מאד גם בכל הדברים שבקדשה. שבתחלה צריכין לעשות עצמו כאלו הוא להיט אחר אותו הדבר שבקדשה ואחר כך זוכין באמת לזה. והבן מאד.

2) ליקוטי מוהר"ן – תורה רב ["אזמרה"]

דע, כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפלו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה.

וזה בחינת (תהילים ל"ז: י'): ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו; הינו שהפסוק מזהיר לדון את הכל לכף זכות, ואף על פי שאתה רואה שהוא רשע גמור, אף על פיריכו צריך אתה לחפש ולבקש למצא בו מעט טוב, ששם אינו רשע...

וכן צריך האדם למצא גם בעצמו. כי זה ידוע, שצריך האדם לזהר מאד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק העצבות מאד מאד (כמבאר אצלנו כמה פעמים).

ואפלו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורואה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה, חס ושלו, אף על פיריכו אסור לו לפל מזה, רק צריך לחפש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב, ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא פצעים ואין בו מתם, הינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדשה שזכה לעשות, הוא גם כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זה איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדשה איזה מעט טוב, כי על כל פנים איך שהוא, על כל פנים היה איזה נקדה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה...

וזה בחינת "אזמרה לאלקי בעודי": – בעודי דיקא, הינו על ידי בחינת העוד שלי, שאני מוצא בעצמי בחינת: עוד מעט ואין רשע כנ"ל, על ידי אותה הנקדה, על ידי זה אוכל לזמר ולהודות לה' כנ"ל.

¹ תהלים קד, לג; קמו, ב

3) רמ"א – אורח חיים, סימן מח, סעיף א

ונהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה, דוגמת התורה שנתנה ברתת, וכן בשעה שמתפללים, על שם: "כָּל עֲצָמוֹתַי תִּאֶמְרָנָה ד' מִי כְמוֹדִי" (תהלים לה, י) (אבודרהם).

4) משנה ברורה – סימן מח, ס"ק ה

ויש פוסקים שחולקין על זה ואומרים דבתפלה אין להתנועע ורק בפסוקי דזמרה וברכת קריאת שמע ולימוד התורה אפילו שבעל פה, המנהג להתנועע. וכתב המגן אברהם, ודעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד. והכל לפי מה שהוא אדם, אם מכוין היטב על ידי תנועה, יתנועע. ואם לאו, יעמוד כך ובלבד שיכוין לבו. וקצת מתנועעיים תנועה משובשת שהגוף עומד על עמדו ורק בראש הופך פעם לימין ופעם לשמאל דרך גאוה, אין לעשות כן.

5) שיחות קודש – שיחות וזכרונות ר' יעקב יחזקאי גרינוואלד, בעל ויגד יעקב², עמ' כג

במוצאי יו"ט שבועות לפני הבדלה כאשר ראה רבינו זצ"ל ריקוד הבחורים בזמר נעשה ונשמע, אמר בשם הרה"ק מליסקא זי"ע, משל לאדם שעומד וצועק "אש! אש!", אם נמצא אמת כדבריו שיש אש אז הכל מחזיקין לו טובה על שהודיעם שיבואו לכבות, אבל אם נמצא שקרן ומטריח בני אדם אז מכין אותו וכו'. כן צריך להיזהר שהאש היינו התעוררות שמראים ברקידה יהיה אש אמת, וד"ל.

6) נועם אלימלך – פרשת קדושים

"אֶל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים" (יט, ד). בגמ' [שבת קמט]. אמרו "אֶל תִּפְנּוּ אֶל מִדְּעִתְכֶם". נראה פירושם ע"פ שכתב בספרים שבכל אבר או תנועה שאדם עושה בה מצוה או דבר קדושה, אז הנשמה שורה באבר ההוא, וכשהנשמה שורה באותו האבר אז האבר מתנועע מכחה ומחמת זה נראית התנועה בחוץ, וזה משתנה באדם לפי מעשיו הם תנועותיו, ובשביל זה התנועות של הצדיקים מתוקים וטובים לרואיהן, כי מכח הנשמה היא התנועה והנשמה היא חלק אלוי ממעל אשר כל הטוב בו, ולזה כשאדם עושה תנועות חבירו, אינה מקובלת לשום אדם, מחמת שאינו שלו ולא היה נשמתו באבר ההוא כשעשה התנועה והיא בלא קדושה, והוא ר"ל כע"ז שעושה תנועה שאינו חלק אלקות, כ"א מחמת שאהב התנועה שראה מחבירו ותמצא חן בעיניו, וזה אינו יודע שזה היה מחמת החלק אלקות השרויה בהאבר, לזה הטעם התנועה מתוקה ומצאה חן בעיניו, אבל לא מחמת התנועה עצמיות כ"א מכח הנשמה השרויה בה, והוא עושה בלא שכל ובלא כוונה כ"א מחמת יפה התנועה, וא"כ הוא עובד להתנועה, ועושה האבר שעושה בה התנועה כמסכה לעבוד האבר ההוא, וזה הוא "אל תפנו אל האלילים, אל תפנו א-ל מדעתכם" כו', שאלקותכם אשר חלק לכם הבורא בחסדו, היא הנשמה הקדושה, אל תפנו מכם, "וואלהי מסכה לא תעשו לכם" פירוש לא תעשו לעצמכם במסכה בתנועות כוזבות שאין בהם חיות אלקות, כ"א תעשו בדעתכם ובכוונה, וזו היא "אני ד' אלקיכם" ר"ל מכח האלקות שהיא הנשמה הקדושה השרויה בכם.

7) ספר החינוך – מצוה טז [שלא לשבר עצם מן הפסח]

...דע, כי האדם נפעל כפי פעלותיו, ולבו וכל מחשבתיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע, ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעלות נמשכים הלבבות³.

² נרשמו ע"י תלמידו ר' יעקב יצחק ניימאנן זצ"ל

³ ועי' במצוה רעב שכתב "כי אחרי המחשבות ימשך מעשה הגופות"; ובמצוה צה שכתב "עיקרי הלבבות תלויין אחר הפעולות".

8) רמב"ם – הלכות יום טוב, פרק ו, הלכות יז-יח

שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כלם אסורים בהספד ותענית. וחיב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר (דברים טז יד) "ושמחת בחגך" וגו'. אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד כראוי לו. כיצד. הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות. והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו. והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא בגינו...

9) מסילת ישרים – פרק ז, "בביאור חלקי הזריזות" (ר' משה חיים לוצאטו זצ"ל)

וכן תמצא כל מעשיהם של צדיקים תמיד במהירות... אשר לא יתנו הפסק זמן – לא אל התחלת המצוה ולא אל השלמתה. ותראה, שהאדם אשר תלהט נפשו בעבודת בוראו, ודאי שלא יתעצל בעשיית מצותיו, אלא תהיה תנועתו כתנועת האש המהירה, כי לא ינוח ולא ישקוט עד אם כלה הדבר להשלימו. ואמנם התבונן עוד, שכמו שהזריזות הוא תולדת ההתלהטות הפנימי, כן מן הזריזות יולד ההתלהטות. והיינו, כי מי שמרגיש עצמו במעשה המצוה כמו שהוא ממחר תנועתו החיצונית, כן הנה הוא גורם שתבער בו תנועתו הפנימית כמו כן, והחשק והחפץ יתגבר בו וילך. אף אם יתנהג בכבדות בתנועת איבריו, גם תנועת רוחו תשקע ותכבה. וזה דבר שהניסיון יעידהו.

10) שם משמואל – פרשת ויחי, שנת תרע"ד

עפ"י מה שהגיד כ"ק זקיני האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק בפסוק "והי' הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך", שלכאורה בלבבך מבעי ליה? והגיד שהלב הוא סתום, אלא שבזמנים מיוחדים שנפתח הלב ואם האדם משים הדברים על לבו כאבן, אז בעת פתיחת הלב נופלים הדברים לתוך לבו, עכ"ד.

11) שיח שרפי קודש – פרשת ואתחנן, עמ' קכג

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך (דברים ו, ה). בשם החידושי הרי"ם זצ"ל, מה שדרשו חז"ל (ברכות דף נד.) "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו'" - אפילו הוא נוטל את נפשך. ואמר אם כן, הפירוש "בכל לבבך" - אפילו הוא נוטל את לבבך. דהיינו שלפעמים אין לו לב כלל לעבודת הבורא, אעפ"כ צריך אדם לעבוד השי"ת כמו שהוא, והבן.